

სალოგოზო და ვეროლო

გაზეთი გამოდის
1921 წლიდან

12
იანვარი
შაბათი
1991
№ 4
(11637)

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ახალგაზრდული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

ფასი 10 კაპ.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება

სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების შესახებ

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს, რომელიც გაეცხო სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულებას, მიიჩნევს:

1. სსრ კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულება, რომელიც არ ცნობს სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის გაუქმების შესახებ საქართველოს რესპუბლიკის 1990 წლის 11 დეკემბრის კანონის იურიდიულ ძალას, ანტიკონსტიტუციურია შემდეგ გარემოებათა გამო:
ა) საქართველოს რესპუბლიკის კანონის იურიდიული ძალის უარყოფა არ შეუძლია სსრ კავშირის ხელისუფლების არც ერთ ორგანოს, რადგან, საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციისა და სსრ კავშირის კონსტიტუციის თანახმად, საქართველოს რესპუბლიკა სუვერენული სახელმწიფოა და თავისი საზღვრების ფარგლებში ახორციელებს ტერიტორიულ უზენაესობას (საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 70-ე მუხლი და სსრ კავშირის კონსტიტუციის 78-ე მუხლი), რომლის ძალითაც რესპუბლიკის კანონები და სახელმწიფო ხელისუფლების სხვა აქტები განუხრებლად უნდა შეასრულოს საქართველოს ტერიტორიაზე განლაგებული ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანომ, საწარმომ, დაწესებულებამ და ორგანიზაციამ;

ბ) საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციისა და სსრ კავშირის კონსტიტუციის თანახმად რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს უფლება აქვს გადაწყვიტოს ეროვნულ-სახელმწიფო მოწყობის ყველა საკითხი. საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესმა ორგანომ ისარგებლა აღნიშნული უფლებით და გააუქმა თავის დროზე უკანონოდ შექმნილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი, სადაც ამჟამად ექსტრემისტები და სეპარატისტები არა მარტო აშკარა დისკრიმინაციას უწყვენ და ავიწროებენ იქ მცხოვრებ მკვიდრ მოსახლეობას, არამედ ცდილობენ საქართველოს მოსწყვიტონ ეს რეგიონი;

გ) სსრ კავშირის კონსტიტუცია ითვალისწინებს, რომ სსრ კავშირის უზენაესი საბჭო უფლებამოსილია დაამტკიცოს ახალ ავტონომიურ ფორმირებათა შექმნა (73-ე მუხლის მე-2 პუნქტი), ამ საკითხის გადაწყვეტა კი მოკავშირე რესპუბლიკის პრეროგატივაა (საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის 72-ე მუხლის მე-3 პუნქტი). ავტონომიური ოლქის გაუქმების ფაქტის დამტკიცების საკითხი არ დასმულა სსრ კავშირის სახელმწი-

ფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს წინაშე, ვინაიდან ამგვარი წესი არ არის გათვალისწინებული არც სსრ კავშირის კონსტიტუციით და არც საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციით. „სსრ კავშირისა და ფედერაციის სუბიექტებს შორის უფლებამოსილებათა გამოწვევის შესახებ“ 1990 წლის 26 აპრილის კანონი, მთელი თავისი ანტიკონსტიტუციურობის მიუხედავად, ასევე არ ითვალისწინებს ავტონომიური ოლქის გაუქმების ფაქტის დადასტურებას. სსრ კავშირის უზენაესი საბჭო ვალდებულია სსრ კავშირის კონსტიტუციის 87-ე მუხლიდან ამოიღოს დებულება საქართველოს რესპუბლიკის შემადგენლობაში სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ყოფნის შესახებ და ამით სსრ კავშირის კონსტიტუცია შეუსაბამოს იურიდიულ და ფაქტობრივ სინამდვილეს.

2. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო არ აკნინებს ეროვნებისა და ხალხების თვითგამორკვევის უფლებას სახელმწიფოებრივი ერთეულის შექმნის ჩათვლით, ამისთან დაუშვებლად მიიჩნევს ამ უფლების გავრცელებას საქართველოში მცხოვრებ იმ ეროვნულ უმცირესობებზე, რომელთაც საკუთარი სახელმწიფოებრიობა აქვთ საქართველოს ფარგლებს გარეთ. საერთაშორისო ხანძარიდან კი მათ ანიჭებენ მხოლოდ ეროვნულ-კულტურული ავტონომიის უფლებას და თანასწორ უფლებებთან ცხოვრების ყველა სფეროში (ადამიანის მოქალაქეობრივი და პოლიტიკური უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტის 27-ე მუხლი, ახლახან მიღებული პარიზის ქართია ახალი ევროპისათვის და სხვა აქტები), რაც საქართველოში ყოველთვის იყო და არის უზრუნველყოფილი ყველა ერის წარმომადგენლებისათვის.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ყოფილი ოლქის გარდა, სადაც 65 ათასი ოსი ეროვნების მოქალაქე ცხოვრობს, საქართველოს სხვა რაიონებში 100 ათასზე მეტი ოსი ეროვნების მოქალაქე სახლობს, რომლებიც ყველა სამოქალაქო და ეკონომიკურ-კულტურული უფლებებით სარგებლობენ.

3. მიუდებელია სსრ კავშირის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოსა და პირადად სსრ კავშირის პრეზიდენტის პოზიცია, ვინაიდან ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს სეპარატისტულ მოქმედებათა მთელი დროის განმავლობაში, როდესაც მან მიიღო საქართველოს ტერიტორიუ-

ლი დაქუცმაცებისა და მიმართული აშკარად ანტიკონსტიტუციური აქტები (1990 წლის 20 სექტემბერსა და 16 ოქტომბერს), საქავშირო ორგანოებმა არავითარი იურიდიული რეაგირება არ მოახდინეს. მხარი არ დაუჭირეს საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს და მის პრეზიდენტს, რომლებმაც საოლქო საბჭოს მოქმედებანი არაკონსტიტუციურად გამოაცხადეს სწორედ სსრ კავშირის კონსტიტუციის ძალით, რასაც ასე ხშირად იშველიებენ სსრ კავშირის პრეზიდენტი.

თუ სსრ კავშირის კონსტიტუციის ვერცხმუდებით, კავშირისა და უწინარეს ყოვლისა, სსრ კავშირის პრეზიდენტის ამოცანაა უზრუნველყოს სსრ კავშირის კონსტიტუციით განმტკიცებული მოკავშირე რესპუბლიკების სუვერენიტეტი და ტერიტორიული მთლიანობა.

ხელისუფლების საკავშირო ორგანოები ფაქტობრივად აქეზებდნენ ოს სეპარატისტებს უკანონო ქმედებისათვის: „... 2 დეკემბრის უკანონოდ შექმნილ „რესპუბლიკაში“ არჩევნები მოეწყო. ამ შემთხვევაშიც სსრ კავშირის პრეზიდენტმა, სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს პრეზიდენტმა და თვით უზენაესმა საბჭომაც დუმილი ამოცხადეს.“

სსრ კავშირის პრეზიდენტმა მხოლოდ მას შემდეგ მოახდინა რეაგირება, რაც საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო იძულებული გახდა გაეუქმებინა სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი, რომელიც ფაქტობრივად გაუქმდა ავტონომიური ოლქის საქართველოსაგან დამოუკიდებელ რესპუბლიკად გარდაქმნის შესახებ საკუთარ საბჭოს გადაწყვეტილებით.

საგულისხმოა, რომ რეგიონში საგანგებო მდგომარეობის შემოღება განაპირობა საკავშირო ორგანოების მიმდებლობამ, რითაც ისარგებლეს ოსმა სეპარატისტებმა, ქ. ცხინვალში მოკლეს და დაჭრეს საქართველოს რესპუბლიკის სამართალდამცველი ორგანოების რამდენიმე წარმომადგენელი, მიუხედავად იმისა, რომ იქ იმყოფებოდნენ სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარები.

ექსტრემისტებმა, რომლებიც გრძობენ ცენტრის მხარდაჭერას, წესად გაითადეს თავდასხმა საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლებზე, რომელთაც ეკისრებოდა საგანგებო მდგომარეობის პირო-

(დასასრული მხ-33.)

მსოფლიო მშვიდობიანი გზით

შიდა ქართლში შექმნილ მდგომარეობასთან დაკავშირებით 10 იანვარს თბილისში, მთავრობას სახლიდან ქალაქის პედაგოგიური საზოგადოებისა და მოსწავლე ახალგაზრდობის ინიციატივით გაიმართა პრაგმატული მიტინგი. მიტინგი გახსნა თემურ ქორიძემ, შემდეგ სიტყვით გამოვიდა საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე ზვიად გამსახურდი, რომელმაც კერძოდ აღნიშნა, რომ შიდა ქართლში ამჟამად მდგომარეობას მთლიანად ქართული მილიცია აკონტროლებს. იქ ჩავიდნენ, აგრეთვე, ავღანეთის ომის ვეტერანები, რომლებიც ყველა ღონის ზმარობენ მდგომარეობის სტაბილიზაციასთვის. რაც შეეხება მედესანტებს, ისინი იქ ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის სარდლობამ სამხედრო ობიექტების დასაცავად გადასხა. ცხადია, — თქვა ბოლოს ბატონმა ზვიად გამსახურდიამ, — შიდა ქართლში მდგომარეობა რთულია, მაგრამ ყველა ერთად ყველაფერი უნდა

ვიღონოთ მისი მშვიდობიანი განმუხტვისათვის. ასეთივე იყო შემდგომ სიტყვით გამოსულთა საერთო განწყობილება. ზოლო საზოგადოება „სენათის“ პრეზიდენტმა ლია ცინდელიანმა ხაზგასმით მოუწოდა რესპუბლიკაში მცხოვრებ ყველა არაქართველს მარტო სიტყვით კი არა, საქმით დაამტკიცონ, რომ მართლაც ქართველების გვერდით დგანან. სწორედ ამის დასტურად შეიქმნა ჩვეთვალთ მოგვიანებით მთავრობის სახლიდან გამართული მეორე მიტინგი, რომელიც უკვე ქალაქის არაქართველი მოსახლეობის ინიციატივით გაიმართა. სიტყვით გამოსულებმა გამოთქვეს სურვილი და მზადყოფნაც ქართველების გვერდით დგომისა. მიტინგის მონაწილეებმა საპროტესტო წერილი გაუგზავნეს სსრკ პრეზიდენტს.

ოლეგ გვალაშინინს და სპ-0580888-ის ფოტოები.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილება სსრ კავშირის პრაქტიკის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების შესახებ

(დასასრული)

ბებში საზოგადოებრივი წესრიგის უზრუნველყოფის ძირითადი ამოცანა, და მიეკუთვნება აპყავთ ისინი.

რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 11 დეკემბრის „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის გაუქმების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის კანონის იურიდიული ძალა.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

2. სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმადლესი ორგანოს წინაშე დასვენის სსრ კავშირის კონსტიტუციის 87-ე მუხლში შესაბამისი ცვლილებათა შეტანის საკითხი.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

3. ცნობად იქნეს მიღებული, რომ სსრ კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულებამ უკანონოდ ცნო ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო დემოკრატიული რესპუბლიკის დაქვემდებარებაში მყოფი რეგიონი.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

4. უკანონოდ იქნეს მიჩნეული ბრძანებულების მოთხოვნა რეგიონიდან საქართველოს რესპუბლიკის მილიციის ქვედანაყოფთა გამოყვანის შესახებ, ვინაიდან ისინი საქართველოს ტერიტორიაზე მოქმედებენ და საზოგადოებრივ წესრიგის იცავენ კანონმდებლობის შესაბამისად.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

5. საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ და სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტმა განაგრძონ „ქ. ცხინვალში“ და ჯავის რაიონის ტერიტორიაზე საგანგებო წესების გამოცხადების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 12 დეკემბრის დადგენილებით მათთვის დაკისრებულ მოვალეობათა შესრულება.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

6. მიჩნეულ იქნეს სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულება საქართველოს რესპუბლიკის საშინაო საქმეებში უზემ ჩარევად, მისი ტერიტორიაზე მთლიანობის ხელყოფად, რესპუბლიკისა და მისი ხალხის სუვერენულ უფლებათა უგულვებელყოფად, რაც ნათლად გამოვლინდა საქართველოს რესპუბლიკის ოფიციალური სახელწოდების დამახინჯებაშიც: ბრძანებულებაში გამოყენებულია ძველი დასახელება — საქართველოს სსრ.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

7. ხელისუფლების უზენაესობისა და ტერიტორიული მთლიანობის უზემ ხელყოფა აუკრძალო დემოკრატიული წესით არჩეულ ხელისუფლების უზენაეს ორგანოს საკუთარი სამართალდამცველი ორგანოების მეშვეობით აკონტროლებდეს ჩვეყნის ტერიტორიის გარკვეულ ნაწილს; იმ შემთხვევაში, თუ რეგიონში განლაგებული სსრ კავშირის შინაგანი ჯარები ეცდებიან ძალის გამოყენებით დააჭოფებინონ საქართველოს რესპუბლიკის სამართალდამცველ ორგანოებს აღნიშნული რეგიონი, ეს ქმედება შეფასებული იქნება, როგორც ცენტრის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ ომის დაწყება; ამ აქციის შესაძლო შედეგების აღვის მსოფლიო საზოგადოებრივ ომს წინაშე მთელი პასუხისმგებლობა დაეკისრებათ საქართველოს უმაღლეს ხელისუფლებას და პირდაპირ სსრ კავშირის პრეზიდენტს.

წუხანათი საქართველო დაიკავებოდა...

ქუთაისი. 9 იანვარი (საქინფორმის კორ. მაკა კლაძე). — ასეთი დედაბერი გასდევს იმ უამრავ დეპუტატს, რომელიც ქუთაისიდან იგზავნება საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოსადმი, ასევე მოსკოვში, სსრ კავშირის პრეზიდენტის სახელზე და რომლებშიც ერთსულსავე მხარს უჭერენ რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს სესიის სამართლიან გადაწყვეტილებებს.

ვფიქრობთ, ამდენ ჰირამოვოლ ჩვენი ხალხს არაფერი გააკვირვებს. არც ცენტრიდან მოსული ბრძანება უნდა ყოფილიყო ჩვენთვის მოულოდნელი — უთბრეს საქინფორმის კორესპონდენტს ქუთაისელებმა მამუკა და ქეთევან მაჩიტაძეებმა. მთავარია, არ დაგუშვით პოლიტიკურად მცდარი ნაბიჯი. უბრავე უნდა შევიკრათ. უკან დასახვევი გზა აღარ არის, ჩვენს უკან ჩვენი შვილები და საქართველოს მომავალია. რაც შეეხება მიხეილ გორბაჩოვის „საშინაო ნობათს“, გეგმას, ივერიის ლეიონშობელი არ გასწორავს და მკრეხელის ისარი ბუმერანგის ვით ისევ მკრეხელს დაუბრუნდება.

ჩვენი ოჯახის ისტორია წვეთო წყალივით ჰგავს ათასობით ქართულ ოჯახის ბედს, — თქვა ქუთაისელმა ინჟინერმა მაკა შარვაშიძემ. — მასში მრავალად იყო რუსის ზიზტი, მუნჯაირობა, ოციანი თუ ოცდაათიანი წლები, შავბნელი იმპერიის გაუგონარი ბოროტების ამსახველი სხვა ტრაგიკული ფურცლები. პირისპირიანაში ურჩხულმა ზვარაკად ჩვენი გვარის სასუკეთესო წარმომადგენლებიც შეიჭრა, მაგრამ ეს როლი ნიშნავს, რომ მულერად გავტყდით. ჩვენ ჩვენი ისტორია და სამართლიანობა გვასაზრდოებს, ძალას გვძეგებს იმის შეგნება, რომ ჩვენი წინაპრები იდგნენ ერთიანი და განუყოფელი საქართველოს სათავეებთან. ჩვენს წინაპრებს გულთი უტარებთათ ყველაზე უფიქრფესი განძი — ენა, მამული, სარწმუნოება. ჩვენი წინაპრები აღაუფლებდნენ ლოცვას სამშობლოსათვის ბიჭვინთაში, ბედიში, ალორამ და სხვა ადგილებში. ჩვენი წვეთი სისხლისა ჩვენს მამულს ეკუთვნის. მისია ჩემი ორი ვაჟიც, რომელთა ოცნება ქართული ეროვნული არმიის ოფიცრობაა.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც რეგიონიდან გაყვანილ უნდა იქნეს ყველა შეიარაღებული ფორსირება, გარდა სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი უსიარაღებო ფორსირებისა.

ლიც არ ითვალისწინებს როგორც ქართველი, ისე ოსი მოსახლეობის იმ ძირითადი ნაწილის ინტერესებსაც, რომლებიც ცხოვრობენ სამახალხლოს ქართულ მიწაზე (ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე).

ბრძანება მიღებულია ნაჩქარევად, პრობლემის ღრმა შესწავლის გარეშე, რომლის გადაწყვეტაც შედის საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოსა და მთავრობის კომპეტენციაში.

ვთვლით, რომ ეს ბრძანება არის სუვერენული რესპუბლიკის საქმეებში უზემ ჩარევა.

განსაკუთრებულ აღშფოთებას იწვევს ბრძანების ის პუნქტი, რომლითაც მოითხოვთ საქართველოს მილიციის გამოყვანას ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიიდან, ხადაც ექსტრემისტთა ჩაუფები, არღვევენ რა თქვენს მიერ აღტრე გამოცემულ აირაღის აშოღების ბრძანებას, ტერორს უწივენ ორივე ეროვნების ხალხებს.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობის დირექტორი ვ. ცხვანჯია. შრომითი კოლექტივის საბჭოს თავმჯდომარე ს. შამალაძე.

ქართველი დედების მიმართვა

ცხინვალში მცხოვრები ოსი ეროვნების ყველა კათოლიკის ნების ადამიანისადმი

შესდევით, ადამიანებო, ვის ეომებით? რა გაქვთ ჩვენთან გასაყოფი. გონს მოიღო! ისე ნუ გახილით საქმეს, რომ ჩვენს გვერდით აღარ გედგომებოდეთ. ბოროტად ნუ ისარგებლებთ ჩვენი მოთმინებითა და მიმტყველობით. ომერთს ნუ სცოდავთ. განა არ იცით, ქართველი ხალხის წინააღმდეგ მახვილის აღმართვა კაცმა რომც გააბატოთ, ღმერთი არ გაბატობთ, გონიერად განსაჯეთ და შეეგუეთ ავტონომიის გაუქმებას, რომელიც საბოლოოდ არც თქვენ მოგატანდათ მიკეთეს და არც ჩვენ.

ქართველი ბევრი თქვენგანისგან გარწმუნობთ სიტყვიერ მხარდაჭერას, მაგრამ ღირს მართო ეს აღარ კმარა — საქმეა საქირო! საქმით ამოგვიღებთ მხარში გვერწმუნეთ, ეს იქნება თქვენთვის ერთადერთი სწორი და გამართლებული გზა. იმედი გვაქვს, გონიერება გაიმარჯვებს და ჩვენს გვერდით დადგებით. ეს არის ჩვენი სათქმელი, დანარჩენი თქვენთვის მოგვინდვია.

ღმერთს იყოს ჩვენი და თქვენი მფარველი ყველა სასიკეთო საქმეში.

ქართველი დედების სახელით
ლ. მამალიძე, მ. შინგულია, მ. ბარამიძე
სულ 150 ხელმოწერა

სიკეთე იწვიმავს ბოროტებაზე

თავისი მხარდაჭერა და თანადგომა საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილებებისადმი სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულების შესახებ გამოხატა. საქინფორმის კოლექტივმა მიტინგზე, რომელიც 10 იანვარს გაიმართა. ქურნალისტებმა დაგმეს ანტიკომუნური, ანტიქართული და ანტიდემოკრატიული ბრძანებულება, რომელიც ამწვავებს ეროვნებათშორის შუღლს, ხელს უწყობს ოსი ეროვნების ექსტრემისტებს განაზოციელონ თავიანთი ბნელი ზრახვები. საიგენტოს კოლექტივმა ერთსულსავე დაუჭირა მხარი საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილებას და თავისი მკვეთრი პოზიცია გამოხატა ღებეშაში, რომელიც გაუგზავნა საბჭოთა კავშირის პრეზიდენტს მიხეილ გორბაჩოვს. მიტინგის მონაწილეებმა იმედი გამოთქვეს, რომ გაიმარჯვებს სალი არი და საქართველოს, ქართველს ერს მიეცემა საშუალება თავად გადაწყვიტოს თავისი ბედი, საკადრისი მიუზღოს მათ, ვინც გადაქრობება სამშობლოს დამოუკიდებ-

ლობისათვის სამართლიან ბრძოლაში, ვინც შეეცდება ხელყოს მისი სამშვიდღე და ტერიტორიული მთლიანობა.

საქინფორმის

ქართველი დემოკრატიული პარტიის პრესცენარის ინფორმაცია

პრეზიდენტ გორბაჩოვის ბრძანებამ და სისხლისღვრის მოსალოდნელმა საფრთხემ საქართველოში საერთაშორისო ორგანიზაცია „დემოკრატია და დამოუკიდებლობა“ მძაფრი რეაქცია გამოიწვია (ამ საერთაშორისო ორგანიზაციაში ერთადერთი დემოკრატიული პარტიაა წარმოდგენილი). „დემოკრატია და დამოუკიდებლობა“ მხარს უჭერს ქართველ ერსა და მის სამართლიან მოთხოვნებს და სწორედ ამ მიზნით აბირებს მთელი რიგი ღონისძიებების ჩატარებას.

შაბათს, 12 იანვარს სომხეთის დედაქალაქ ერევანში „სომხეთის თვითგამორკვევის ორგანიზაცია“ (თავმჯდომარე — პარტიის იურიკონი) გამართავს საპროტესტო დემონსტრაციას გორბაჩოვის ანტიქართულ ბრძანებასთან დაკავშირებით. მიტინგი მიიღებს ქართველი ერის მხარდაჭერა რეზოლუციას.

დადგენილია მსგავსი აქციების მოწყობა ვარშავასა და ვროცლავში თავისუფლების პარტიისა და „მებრძოლო სოლიდარობის“ მიერ.

„დემოკრატია და დამოუკიდებლობა“ ყოველ ღონეს იხმარს მსოფლიო საზოგადოებრიობის სწორი ინფორმირებისათვის, რადგანაც ე. წ. ოსური საკითხი არასწორად არის გამოქვეყნებული მსოფლიოს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების მიერ.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია იმედოვნებს, რომ ბალტიისპირელები განაზოციელებენ სოლიდარობის აქციას (კასუსის ველით ამ დღებში).

ინფორმაციას მხარდაჭერი აქციების თაობაზე პერიოდულად მივაწვდით ქართველ საზოგადოებრობას.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის პრესცენტრი
10 იანვარი, 1991 წელი.

დავიცავთ ჩვენს დამოუკიდებლობას

ბათუმის საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში, სასწავლებლებში, აჭარის სოფლებსა და რაიონულ ცენტრებში ეწყობა საპროტესტო მიტინგები, რომელზეც ადამიანები გამოხატავენ თავიანთ უკმაყოფილებას „საქართველოს სს რესპუბლიკაში 1990 წლის დეკემბერში მიღებული ზოგიერთი საკანონმდებლო აქტის შესახებ“ სსრ კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულების გამო.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს სესიის საგანგებო სწდომზე მიღებულია გადაწყვეტილება, რომელიც შეესაბამება რესპუბლიკის სუვერენულ უფლებებს, ითქვა ბათუმის თეატრალურ მოედანზე გამართულ მიტინგზე. დეპუტატებმა მკაფიოდ გამოხატეს სსრ კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულებისადმი მხარდა, როცა მთელი რესპუბლიკა აღნიშნავდა შობას, ადამიანები ერთმანეთს უსურვებდნენ მშვიდობას, სიყვარულსა და სიკეთეს, პრეზიდენტმა უცბად გამოსცა ბრძანებულება, რომელიც აჭარაში, ისე როგორც მთელ საქართველოში, აღიქვამს საქართველოს რესპუბლიკის სუვერენულ უფლებებზე თავდასხმად. მიტინგის მონაწილეებმა დაგმეს ცენტრის ცდა შეიტანოს განხეთქილება საქართველოს ერთიანობაში. გამოიწვია დესტაბილიზაცია და დათვლის მტრობა, უნდობლობა აქ მშვიდობითა და თანხმობით მტროვრებ ხალხებს შორის.

მიტინგზე მიიღეს რეზოლუცია. ტექსტის ეგზემპლარები მრავალი ხელმოწერით გაეგზავნათ სსრ კავშირის პრეზიდენტს მიხეილ გორბაჩოვს და საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარეს ზვიად გამსახურდიას.

საქინფორმის

საქართველოს პარტი

მოსკოვი, კრემლი, მინსკი სარგის ქა

პსლი: საქართველოს რესპუბლიკის უზენაეს საბჭოს

უნივერსალ „თბილისის“ ათასკაციანი კონსერტივი, რომელიც 14 ეროვნების წარმომადგენლების მხარდაჭერა ბევრი ოსიკ შრომობს, ათაშფოთა თქვენმა ბრძანებულებამ საქართველოს სს რესპუბლიკაში 1990 წლის დეკემბერში მიღებული ზოგადი საკანონმდებლო აქტის გამო.

თქვენ და ცენტრის მთელი ხელისუფლება დღემდე, როცა ოსი სეპარატისტები და ადვირახსნილი ექსტრემისტები ცდილობდნენ საქართველოსთვის მოეგლიჯათ მანის ისტორიული მიწა-წყალი — სამაჩაბლო. თქვენი დემილით ხელს უწყობდით ტერორს ქართველებს მიმართ სამაჩაბლოს ტერიტორიაზე, ხოლო თქვენი 1991 წლის იანვრის ბრძანებულება ახალი სისხლისღვრის სივრცელი გახდა ოსი სეპარატისტებისათვის.

შექმნილ მდგომარეობაში ერის ნების გამოხატვით საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 11 დეკემბრის დადგენილება საყვარელი და ყოველმხრივ სამართლიანია და თქვენი 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულება მიგვაჩინა საქართველოს რესპუბლიკის შინაურ საქმეში უზენაეს ხარვეზად, მისი ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფად და გვმობთ მას, როგორც უსამართლოს და ქართველი ხალხის სიმტკიცით გაქვნილს.

დღემდე ტექსტი მიღებულია უნივერსალ „თბილისის“ შრომითი კონსერტივის საერთო კრებაზე 1991 წლის 8 იანვარს.

ურყობა, გამოენახოთ ეროვნებათშორისი კონფლიქტების მოწყობის გზები.

სსრ კავშირის პრეზიდენტის მიხედვით გორბაჩოვის ბრძანებულებამ ჩემში, ისე როგორც ყოველი ქართველის გულში, გამოიწვია, მეტი რომ არა ვთქვათ, გულსტივილი. პრეზიდენტის განა ასეთ გადაწყვეტილებას შეუძლია შეწყვიტოს ხელი ამ კონფლიქტური სიტუაციის მშვიდობიან მოწყობისთვის. ქართველი ხალხი არასდროს არ გადაუხვევს არჩეულ გზას. და ვერავითარი სეპარატისტები და ექსტრემისტები ვერ გვიძულებენ ვულვარტო სიკეთის, რწმენის, თავისუფლებისა და სამართლიანობის სიყვარულის ქრისტიანულ გზას. მივსავლემები აფხაზეთში ახალი აფხაზურ-ქართული საზოგადოებისა და „სამაჩაბლოს ალორინების ფონდის“ შექმნას. ამ ორგანიზაციებმა მნიშვნელოვანი წვლილი უნდა შეიტანონ საქართველოში გამწვავებული ეროვნებათშორისი ურთიერთობის მოგვარებაში.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პირველი სესიის საგანგებო სხდომაზე ყველაფერს ნათელი მოჰქვინა, მან აშკარად და არაორაზროვნად გამოხატა ქართველი ხალხის პოზიცია პრეზიდენტის იანვრის ბრძანებულების გამო და ამ გადაწყვეტილებას ხმის უფრთხვებს ყველა, ვისაც უყვარს საქართველო, იბრძვის სამართლიანობისათვის. მხოლოდ ერთიანობა, მხოლოდ ნათელი მომავლის რწმენა, მხოლოდ სიბრძნე მიგვყვანს იმ მიზანთან, რომლის მიმართაც ცხოვრობს ჩემი რესპუბლიკის ყველა პატრიოტი ადამიანი.

როგორ არ გავისხენოთ დიდი შოთა რუსთაველის სიტყვები: „ბოროტსა სძლია კეთილმან, არსება მისი გრძელია“...

ბივი თოვსრია.

ტარსაძის სახელობის თვლის ხეულებათა რესპუბლიკური საავადმყოფოს განყოფილების გამგე, რესპუბლიკის დამახსურებული ექიმი.

დავდგეთ ქართველი ქაების გვირდით!

ძვირფასო მეგობრებო! ოსი ეროვნების სალი გუნების და აზროვნების აღამიანობა!

მოგმართავთ საქართველოში მცხოვრებ აზრბაიჯანელი ხალხის სახელით. საქართველო საქართველოში დაბადებული და აღზრდილი ყოველი არაქართველის სამშობლოცაა. ყოველი ჩვენგანის ვალია დავდგეთ ქართველი ხალხის გვირდით, დავიცვათ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა.

საქართველოს და ქართველი ხალხის ყოველი მტკიცეული იარაღი გულთან ახლოს უნდა მივტანოთ, მათ შორის ოსებმაც. ქართველ და ოს ხალხებს ზომ მრავალსაუკუნოვანი, სისხლბორცული ნათესაობა აკავშირებთ. საქართველო დღეა ყოველი ჩვენგანისათვის. ჩვენ ხომ დავიბადეთ და გავიზარდეთ საქართველოში, დედისათვის ზრუნვა კი ყველა შვილის ვალია. სწორედ დღეს, ვიდრე არასოდეს, სჭირდება საქართველოს და ქართველ ხალხს თანადგომა რესპუბლიკაში მდგომარეობის სტაბილიზაციისათვის, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლაში.

საქართველოში ავტონომიური ერთეულის შექმნა და გაუქმება სუვერენული საქართველოს საშინაო საქმეა. ამიტომ ცენტრის ჩარევა და პრეზიდენტის 7 იანვრის ბრძანებულება ყოველი საღად მოაზროვნე ადამიანისათვის აღმაშფოთებელია.

ბატონ გორბაჩოვს უნდა საქართველო აქციოს მეორე ყარაბაღად, დაიღვაროს მშობა სისხლი. ისედაც, ცენტრის ჩარევის შედეგად უკვე დიდი ხანია, რაც კავკასია მთლიანად ცეცხლის ალშია განხვეული.

მოვითხოვთ, რომ სსრ კავშირის პრეზიდენტმა გააუქმოს თავისი ბრძანებულება.

ადილფაჰა რისტომოლი, სრულიად საქართველოს რუსთაველის საზოგადოებათა არხებულ: აზრბაიჯანული ასოციაცია „დაიჯის“ გამგეობის წევრი, სოციალურ განმეობათა და ერთაშორის ურთიერთობის კომისიის თავმჯდომარე.

საბამთა კავშირის პრეზიდენტის „საშობაო“ ბრძანებამ კიდევ ერთხელ დააჩინა განგაშის ხარბი საქართველოში.

10 იანვარს უნივერსიტეტის ეზოში ორგანიზაცია „სვანეთისა“ და უნივერსიტეტის პროფსორ-მასწავლებელთა და სტუდენტთა ერთობლივ მიტინგზე ორიათსამდე კაცი მარყარა თავი, მათ შორის იყვნენ ათასადე სვანეთიდან ჩამოსულნიც.

„სამშობლოს არვის წავართმევთ, ნურც ნურვინ შეგვეცილებათ“ — აი მთავარი სათქმელი, რომელიც მიტინგზე შეკრებილი ყველა ადამიანს აერთიანებდა.

მიტინგზე სიტყვით გამოვიდნენ: ორგანიზაცია „სვანეთის“ პრეზიდენტი ლია ცინდელიანი, მრჩეველთა საბჭოს თავმჯდომარე ბიშურზა აფრასიძე, ვიორგი ონიანი, ვინო ზიბლიანი, დლის ხეობის რეგიონის წარმომადგენელი რეზო გუჯავანი, სვეტლანა კუტბა — აჭარის ავტონომიური ოლქიდან, რესპუბლიკის მთავარი არბიტრი ემზარ ბენდელიანი. მათი გამოსვლებიდან თვალნათლივ გამოიკვეთა ერთი პოზიცია: საქართველო დღეს დიდი არჩევანის წინაშე დგას: ან თავისუფლება ან მონობა. მათ მიანიათ, რომ ამ სიტუაციიდან გამოსავალი მხოლოდ ერთიანობაშია.

გამოსვლებმა მოუწოდეს საქართველოში მცხოვრებ ყველა ოსს, წინ წარუძღვნენ ქართველ ხალხს სამაჩაბლოში, რათა გონგვადსულ ძმებს კეთილგონიერებისაკენ მოუწოდონ.

უნივერსიტეტის პროფსორმა ბატონმა გრიგორ ქუმბურიძემ თავის გამოსვლაში აღნიშნა, რომ რუსეთი არის ქვეყანა, სადაც ყველაფერი შესაძლებელია, უფრო სწორად შეუძლებლობათა შეძლების ქვეყანაა და ამდენად ჩვენ მისგან ყველაფერს უნდა ველოდეთ. ამიტომ მას მიანიათ, რომ ამ სიტუაციაში ეროვნული პარამენტისაგან გადგომა დალაგის ტოლფასია.

მიტინგზე სიტყვით გამოვიდა თეიმურაზ ქორიძე, მან თქვა, რომ მიტინგთან ბრძოლის ერთადერთი იარაღი დღეს ერთ მუშად შეგვრია, მხოლოდ ჩვენი ერთიანობა თუ შეაზინებს ოს სეპარატისტებსა და ცენტრსაც. მან დაამატა მომიტინგეები, რომ საგანგებოდ საქმე არა გვაქვს, რომ ჩვენი აუცილებლად მოვიგებთ ამ დიდ ომს. თემურ ქორიძემ ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ დეიუკაცია მართოდენ მოთხოვნებით არ მოხდება, რომ ამას სჭირდება მსოფლიო დონის პოლიტიკური აქციები, რომ დღეს ყველაზე მთავარია ერი გადაურჩეს განრისხებული კრემლის მუქარას და რუსის ჯარმა საქართველოში არ უნდა ითარეშოს.

თუმცა მიტინგზე გაიშინა საპირისპირო მოსაზრებაც, ბატონ ჯაბა იოსელიანს მიანია, რომ საქართველოს უზენაესი საბჭომ დაუყოვნებლივ უნდა მოხსნას კომენდანტის საათი სამაჩაბლოში, რათა ამის შემდეგ მიეცეს „მენდიროს“ საშუალება სრული წესრიგი დაამყაროს ამ რეგიონში, ბატონ ჯაბას ამ მოსაზრებას მომიტინგეთა უმრავლესობა არ დეთანხმა.

მიტინგზე მიიღეს რეზოლუცია იმის თაობაზე, რომ სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულება წარმოადგენს სუვერენული საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეებში უზენაეს ავტონომიურ ხარვეზს, ამდენად ორგანიზაცია „სვანეთისა“ და უნივერსიტეტის პროფსორ-მასწავლებელთა და სტუდენტთა ერთობლივ მიტინგზე დაადგინეს:

1. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 11 დეკემბრის კანონი არის ქართველი ხალხისა და სრულიად საქართველოს მოსახლეობის ნების გამოხატველი და არავის არა აქვს უფ-

ნაკარტივესი...

ნებლივ უნდა მოხსნას კომენდანტის საათი სამაჩაბლოში, რათა ამის შემდეგ მიეცეს „მენდიროს“ საშუალება სრული წესრიგი დაამყაროს ამ რეგიონში, ბატონ ჯაბას ამ მოსაზრებას მომიტინგეთა უმრავლესობა არ დეთანხმა.

მიტინგზე მიიღეს რეზოლუცია იმის თაობაზე, რომ სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1991 წლის 7 იანვრის ბრძანებულება წარმოადგენს სუვერენული საქართველოს რესპუბლიკის შინაგან საქმეებში უზენაეს ავტონომიურ ხარვეზს, ამდენად ორგანიზაცია „სვანეთისა“ და უნივერსიტეტის პროფსორ-მასწავლებელთა და სტუდენტთა ერთობლივ მიტინგზე დაადგინეს:

1. საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს 1990 წლის 11 დეკემბრის კანონი არის ქართველი ხალხისა და სრულიად საქართველოს მოსახლეობის ნების გამოხატველი და არავის არა აქვს უფ-

ლება გააუქმოს იგი, გარდა რესპუბლიკის ხელისუფლებისა.

2. მიგვაჩნია რომ, ე. წ. სამხრეთ ოსეთის“ ავტონომიური ოლქის გაუქმება წარმოადგენს საქართველოში მცხოვრებ ყველა ეროვნების ხალხების უსაფრთხოების, პიროვნების უფლების დაცვისა და მგვობრული ურთიერთობის ერთადერთ საფუძველს.

3. მოვითხოვთ საბჭოთა კავშირის პრეზიდენტის 7 იანვრის ბრძანების გაუქმებას, ვინაიდან იგი წარმოადგენს საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფის ცდას, რესპუბლიკისა და მისი მოსახლეობის უფლებათა ხელყოფას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ, მთელ ქართველ ხალხთან ერთად, გამოვაცხადებთ ეროვნულ დაუმორჩილებლობას...

ნიმე დარახველიძე

ცაიშის ღვთისმშობელი

ამ ბოლო წლებში, ღვთის ნებითა და ერის ძალისხმევით, საქართველოში ბევრი ეკლესია გაიხსნა, მათ შორისაა ზუგდიდის რაიონში სოფელ ცაიშში ამოქმედებული ყოველდღისაღმადგინებლის მიძინების ტაძარი.

ცაიში ცა ღმერთის სალოცავი ადგილია. სახელწოდება ცაიში უძველესი წარმოშობისა და მისი სათავე ქრისტიანობის წინააღ — წარმართობის ხანაში დევს... ირკვევა, რომ ცაიში (საქართველოში) ერთ-ერთი უძველესი სოფელი და სალოცავია.

დღემდე მოღწეული წერილობითი საბუთების მიხედვით პირველად ცაიში მე-7 საუკუნის დამდგინდ, 602-610 წლებს შორის იხსენიება. ეპიფანე კვიპროსელის მე-7 საუკუნის დამდგენი შედგენილ მეშვიდე ნოტაციაში მოხსენებულია ლაზიკის (ფაზისის) ეპარქია, რომლის მეტროპოლიტარეზიდენცია ფაზისში (ფათში) იყო. ფაზისის

მეტროპოლიტს ექვემდებარებოდა ოთხი ეპისკოპოსი: როდოპოლისის (ვარციხის), ცაიშის, პეტრას და ზიგანეთის. ლაზიკის ეპარქია ექვემდებარებოდა კონსტანტინეპოლის პატრიარქს. მე-10 საუკუნის პირველ წლებში, 901-907 წლების აქეთ, ლაზიკის ეპარქია თავისი ოთხი საეპისკოპოსო კათედრით — როდოპოლისი, ცაიში, პეტრა და ზიგანეთი უკვე აღარ ექვემდებარებოდა კონსტანტინეპოლის პატრიარქს, იგი მცხეთის საკათალიკოსოს დაუკავშირდა. ის გარემოება, რომ დასავლეთ საქართველოს კათედრათა შორის იმ დროიდან, რაც ლაზიკის ეპარქია გამოეყო კონსტანტინეპოლის საპატრიარქოს და დაუკავშირდა მცხეთის საკათალიკოსოს, ცაიშის კათედრა ყოველთვის ირსებობდა, გვაფლავს ვიფიქროთ, რომ ასეთი კათედრა („ცაიშისა“) შეიძლება არსებობდეს წინათაც („გორგოჯა“, ბიზანტიელი მწერლების ცნობები

ქართველს შესახებ, ტომი მეოთხე, ნაკვეთი მეორე). ბერძნული ტექსტი ქართული თარგმანითურთ გამოსცა და განმარტებები დაურთო სიმონ ყაუხჩიშვილმა.

ზემოთ მოტანილი ცნობა-საბუთი მრავალმხრივ საყურადღებოა: ფაზისის მეტროპოლიტს დაქვემდებარებულ ეპისკოპოსთა შორის დასახელებულია ცაიშის ეპისკოპოსი; სახელწოდება „ცაიში“ სწორი ფორმითაა აღნიშნული; რაკი ცაიშის ეპისკოპოსია მოხსენებული, იგულისხმება, რომ მას რეზიდენცია — ტაძარიც ექნებოდა. (მართლაც სხვა ცნობით ვიცით, რომ მე-7 საუკუნეში ცაიშში ეკლესია მდგარა, რომელიც, როგორც ირკვევა, შეიძლება სიპატარავისა და ვაზრდითი მოთხოვნების გამო დაურღვევით და მე-13 საუკუნის დამდგენს ამჟამად მდგარი ეკლესია იუშენებიათ); რაკი ცაიშში საეპისკოპოსო კათედრა ხანგრძლივად არსებობდა, ადვილი შესაძლებელია, ის არსებობდა მე-7 საუკუნის დამდგამდეც.

ზემოთ აღნიშნა, მე-10 საუკუნის დამდგამდამ ლაზიკის ეპარქია გამოეთქვა კონსტანტინეპოლის საპატრიარქოს და დაუკავშირდა მცხეთის საკათალიკოსოს, (დასასრული მე-6 გვ.)

(დასასრული)

ცაიშის კათედრა ყოველთვის არსებობდა და საბუნებრივად საუკუნეების მიხედვით მოხსენებული არიან ცაიშელი ეპისკოპოსები.

ცაიშში შემონახულია ქართული სურათობრივი მხატვრობის ძეგლი — სატაძრო კომპლექსი, რომელიც შედგება ლეთქმშობლის გუმბათოვანი ტაძრის, სამრევლოსა და პალატის პირველი სართულისაგან. ტაძარი აგებულია მე-13-მე-14 საუკუნეთა მიჯნაზე, უფრო ადრინდელი ეკლესიის ადგილზე.

საარქივო დავთრებიდან ცნობილია დანილ ცაიშელი მთავარეპისკოპოსი (1271-1289 წ.წ.), რომელიც განაგებდა ღვინის ტერიტორიაზე მდებარე ეკლესიებსაც. მან აკურთხა ლაშქარის მთავარანგელოზის ეკლესია, დემეტრე მეფის მეფობისას ერისთავთ-ერისთავი დანილის ოზბეგის ბრძანებითა და მოწოდებით.

„მცნებაი სასჯელი“, რომელიც 1470-1474 წლებით თარიღდება, გვუწყობს, რომ იერუსალიმ-ანტიოქიის პატრიარქ მიქაილს ხელი დაუსწია იერუსალიმის მეზობელი ქვეყნის — საქართველოს კათალიკოსისათვის და მწვემსმთავრად გამორჩეული ყოფილა ცაიშელ-ბედიელი მთავარეპისკოპოსი იოაკიმე. „ვაკურთხეთ კათალიკოზი იოაკიმე, მარჯვენაი იერუსალიმისა, აფხაზეთისა, კათალიკოზი... დასვეთ აფხაზეთს, საყდართა მით ანდრია მოციქულისათა, ყოველთა ქრისტიანთა ლხთ-ამერისა ოდიშისა, გურიისა და აფხაზეთისა. ყოველთა ურჩთა და ღმერთისა არა ნებისყოფილად მოსაქცეველად ვაკურთხეთ...“

დასავლეთ საქართველოში ამ დროისათვის ყოფილა (აფხაზეთ-სამეგრელოში) დრანდის, ბიჭვინთის, ცხუმის, მოქვის, ბედის, ცაიშის, ჭყონდიდის საეპისკოპოები. ხშირად ბედი (სამურხაყანო)-ცაიშის კათედრებს განაგებდა ერთი ეპისკოპოსი. ზუგდიდის მაცხოვრის კარის ეკლესიაზე, რომელიც აგებულია XVII საუკუნის პირველ ნახევარში, შემორჩენილი წარწერებიდან ირკვევა, რომ ეკლესიის კედლები მოუხატავს და მაცხოვრის ჯვარი შეუმკია ცაიშელ-ბედიელ მიტროპოლიტ (კირილე) კვირილე ქვანიძეს.

1616-1621 წლებში შედგენილი დავთრიდან ვგებულობთ, რომ ცაიშის ეკლესია მიწისძვრას დაუზარებია, ეკლესიის სამკაული, ხატები, ჯვარი, დავთრები ნახვრევებში მოქცეულია და წაშლარა, დაქცეულია გარეშე შენობები, სამრევლო, გალავანი, მახლობელი მცირე ეკლესიებიც ცაიშის სოფლისა. ბრძანებითა და შეწვევითა მთავარ ლეონ დადიანისათა, ჩრდილოეთისა და აფხაზეთისა კათალიკოს ცაიშელ-ჭუმათელ, ხონელ მთავარეპისკოპოს მალაქიას ხელმოწერად აუშენებია ტაძარი და შეუმკია როგორც შედეგ, ხატებითა, ჯვრითა და სხვა სამკაულითა.“

საქაიშლოს საზღვრები ვახუშტის შემდგენიარად აქვს მოხაზული: ჩაისს... ზის ეპისკოპოზი. მწვემსი და ამ წყლის (ბაბიწყლის) — სამხრეთით კერძის უნაგირამდე და რიონა ზღვამდე. სხვა ადგილას მასვე მოხსენებული აქვს სამეგრელოს სხვა საეპისკოპოსოების საზღვრები. აღმოვაჩინეთ საცაიშლოს ესაზღვრებოდა საჭყონდიდლო მთა უნაგირამდე, დასავლეთით ზღვა, სამხრეთით — მდინარე რიონი, (რომლის სამხრეთ ნაწილს ჭუმათის საეპისკოპოსოს ეკუთვნოდა), ბოლო ჩრდილოეთით — საცაიშლოს ტერიტორია, რომელიც საკმაოდ დიდი ყოფილა ვახუშტის დროს.

ცაიშის ტაძარს ჰქონდა მძიმე პერიოდები. მე-17 საუკუნის 50-60-იან წლებში ქვეყნის ასაწიოვებლად შემოსულმა ბერის ბანდებმა ეკლესია გატეხეს და ააოხრეს. იმ დროისათვის ცაიშელად ახლად დანიშნული დავით ჭოლია სასოწარკვეთილებით გვაუწყებს, რომ ეკლესიაში არსებულ შესამოსელოთაგან ყველაფერი მოუსპია ხანძარს.

ეკლესია, როგორც საეპისკოპოსო კათედრა, კვლავ აღუდგენიათ 1711 წელს.

სამეგრელოს მთავარს კაცია დადიანს ცაიშელად დაუნიშნავს გრიგოლ ჩიჭოვანი, „კაცი სათნო ღვთისა და სულიერითა ზედითა აღსავსე“. გრიგოლ მიტროპოლიტს ეკლესია თავისი ზარჯებით აღუდგენია.

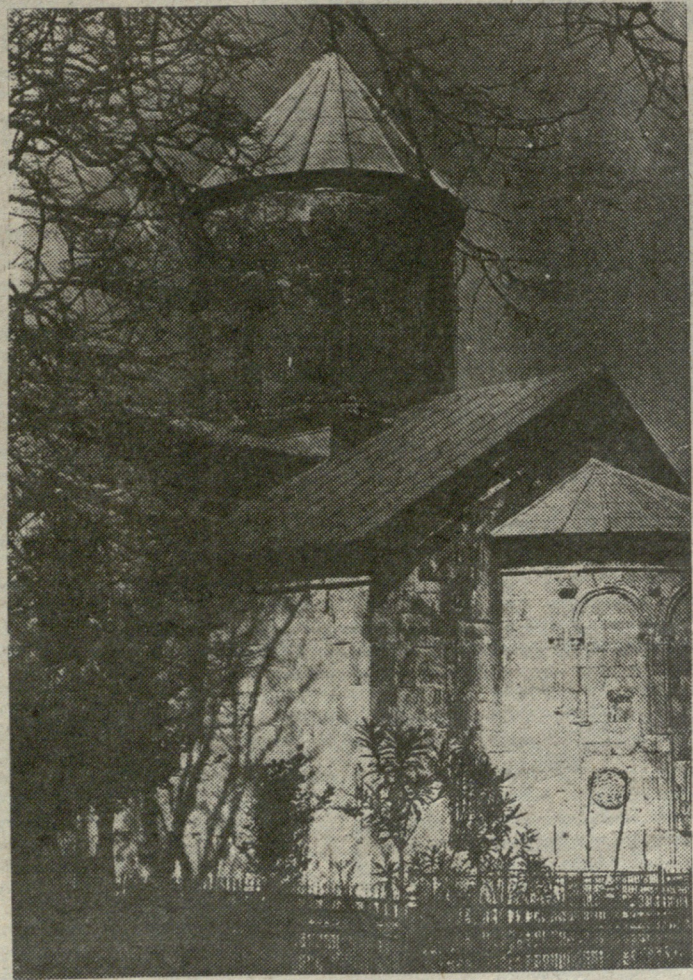
1811 წელს გაუქმებულ იქნა საქართველოს ეკლესიის თვითმყოფლობა. 1811 წლის 24 ივნისის მონაცემებით სამეგრელოში მოქმედებდა სამი ეპარქია: ჭყონდიდის, ცაგერისა და ცაიშისა. ჭყონდიდის ეპარქიას მართავდა ბესარიონ (დადიანი), კათედრა იყო მარტვილში. ეპარქიაში შედიოდა 102 სამრე-

სახის (სამრევლოს ჩათვლით) 300-ზე მეტი ეკლესია, რომელთაგან ნახევარზე მეტი ქვეციხისა იყო (ხილეთ ზუგდიდის ისტორიული მუზეუმის ლიტერატურული არქივი № 1225).

სამეგრელოს ეკლესია-მონასტრების ფრესკები, მონატულობანი და ხატები აღწერილი აქვს პროფესორ ექვთიმე თაყაიშვილს. ცაიშის ტაძრის არქიტექტურული კომპლექსი შეისწავლა და გამოსცა პროფესორმა პ. ზაქარაიამ.

1823 წელს ეგზარქოსის მიერ გაუქმებული იქნა ცაიშის კათედრა.

ცაიშის

ღვთისმშობლის

ეკლესია, რომელიც მანძილზე ცაიშის კომპლექსში ბევრი ცვლილება განიცადა. ადგილობრივი მოხუცების ზეპირი გადმოცემით მე-19 საუკუნის შუა წლებში ტაძარი ისლეთ ყოფილა გადახურული, ხოლო იმავე საუკუნის 80-იან წლებში — ადგილობრივი უკანასკნელ წლებში თუნუქით გადახურული. 1823 წლიდან ცაიშის ტაძარი-სამრევლო საკრებულო ზღვდა სამრევლო სკოლი, რომელიც მოქმედებდა 1930 წლამდე.

ორასი წლის მანძილზე ცაიშის კომპლექსში ბევრი ცვლილება განიცადა. ადგილობრივი მოხუცების ზეპირი გადმოცემით მე-19 საუკუნის შუა წლებში ტაძარი ისლეთ ყოფილა გადახურული, ხოლო იმავე საუკუნის 80-იან წლებში — ადგილობრივი უკანასკნელ წლებში თუნუქით გადახურული. 1823 წლიდან ცაიშის ტაძარი-სამრევლო საკრებულო ზღვდა სამრევლო სკოლი, რომელიც მოქმედებდა 1930 წლამდე.

კათალიკოს მალაქია მეორის მიერ აღდგენილ ტაძარს არსებითი ცვლილებები არ განუცდია (თავდაპირველი ეკლესიის ფრაგმენტები ჩართულია ახალი ტიპის კედლებში). მეგლის რესტავრაციის დროს ეკლესია შიგნით მთლიანად მოუხატავთ. საკურთხევლის წინ ორივე მხარეს აღმართულია მარმარილოს სვეტები, რომელიც ვამეყ დადიანს ჩამოუტანია XIV საუკუნის ბოლოს, აფხაზეთში ლაშქრობის შემდეგ. გალავნის გარეთ პალატის შემორჩენილი ერთი სართული შუა საუკუნეების საერთო ხუროთმოძღვრების მნიშვნელოვანი ძეგლია და როგორც ჩანს, მშენებლობის თავდაპირველ ხანას მიეკუთვნება. იგი წარმოადგენს დიდ დარბაზს, რომლის თაღოვან-კამაროვანი გადახურვა ორ დიდ სვეტს ეყრდნობა. მიწისძვრის შედეგად დანგრეული სამრევლო აღდგენილია XVII საუკუნეში. სამრევლო-

კათალიკოს მალაქია მეორის მიერ აღდგენილ ტაძარს არსებითი ცვლილებები არ განუცდია (თავდაპირველი ეკლესიის ფრაგმენტები ჩართულია ახალი ტიპის კედლებში). მეგლის რესტავრაციის დროს ეკლესია შიგნით მთლიანად მოუხატავთ. საკურთხევლის წინ ორივე მხარეს აღმართულია მარმარილოს სვეტები, რომელიც ვამეყ დადიანს ჩამოუტანია XIV საუკუნის ბოლოს, აფხაზეთში ლაშქრობის შემდეგ. გალავნის გარეთ პალატის შემორჩენილი ერთი სართული შუა საუკუნეების საერთო ხუროთმოძღვრების მნიშვნელოვანი ძეგლია და როგორც ჩანს, მშენებლობის თავდაპირველ ხანას მიეკუთვნება. იგი წარმოადგენს დიდ დარბაზს, რომლის თაღოვან-კამაროვანი გადახურვა ორ დიდ სვეტს ეყრდნობა. მიწისძვრის შედეგად დანგრეული სამრევლო აღდგენილია XVII საუკუნეში. სამრევლო-

კათალიკოს მალაქია მეორის მიერ აღდგენილ ტაძარს არსებითი ცვლილებები არ განუცდია (თავდაპირველი ეკლესიის ფრაგმენტები ჩართულია ახალი ტიპის კედლებში). მეგლის რესტავრაციის დროს ეკლესია შიგნით მთლიანად მოუხატავთ. საკურთხევლის წინ ორივე მხარეს აღმართულია მარმარილოს სვეტები, რომელიც ვამეყ დადიანს ჩამოუტანია XIV საუკუნის ბოლოს, აფხაზეთში ლაშქრობის შემდეგ. გალავნის გარეთ პალატის შემორჩენილი ერთი სართული შუა საუკუნეების საერთო ხუროთმოძღვრების მნიშვნელოვანი ძეგლია და როგორც ჩანს, მშენებლობის თავდაპირველ ხანას მიეკუთვნება. იგი წარმოადგენს დიდ დარბაზს, რომლის თაღოვან-კამაროვანი გადახურვა ორ დიდ სვეტს ეყრდნობა. მიწისძვრის შედეგად დანგრეული სამრევლო აღდგენილია XVII საუკუნეში. სამრევლო-

კათალიკოს მალაქია მეორის მიერ აღდგენილ ტაძარს არსებითი ცვლილებები არ განუცდია (თავდაპირველი ეკლესიის ფრაგმენტები ჩართულია ახალი ტიპის კედლებში). მეგლის რესტავრაციის დროს ეკლესია შიგნით მთლიანად მოუხატავთ. საკურთხევლის წინ ორივე მხარეს აღმართულია მარმარილოს სვეტები, რომელიც ვამეყ დადიანს ჩამოუტანია XIV საუკუნის ბოლოს, აფხაზეთში ლაშქრობის შემდეგ. გალავნის გარეთ პალატის შემორჩენილი ერთი სართული შუა საუკუნეების საერთო ხუროთმოძღვრების მნიშვნელოვანი ძეგლია და როგორც ჩანს, მშენებლობის თავდაპირველ ხანას მიეკუთვნება. იგი წარმოადგენს დიდ დარბაზს, რომლის თაღოვან-კამაროვანი გადახურვა ორ დიდ სვეტს ეყრდნობა. მიწისძვრის შედეგად დანგრეული სამრევლო აღდგენილია XVII საუკუნეში. სამრევლო-

შია დასვენებული დეკანოზი მიხეილ მუხარბია, ტაძრის წინამძღვარი, მისი მეუღლე, მწერალი და საზოგადო მოღვაწე იონა მუხარბია და ხატმკვდელი პეპუ მუხარბია.

1989 წლის 14 სექტემბერს ცაიშის ტაძარი აკურთხა უწმინდესმა და უნეტარესმა, სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქმა ილია II-მ. მისივე ბრძანებით I ნოემბრიდან დაიწყო მუშაობის წინამძღვრად ცაიშის „ღვთისმშობლის“ ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის მემ გულადი გარდაცემ ზუგდიდის აგრომრეწვბანკში გახსნა ანგარიში № 70102, რის შედეგადაც ეკლესიის სახელზე ჩარიცხული იქნა თანხები ორგანიზაციებისა და ინდივიდებისაგან. მადლობის თქმა ეკუთვნით ცეკავშირის ბაზის, ზუგდიდის მრეწველობის ქარხნის, ინგოლის მუხრანების, „საქლიმპრომის“ ხელმძღვანელებს, განსაკუთრებით ცაიშელ ქვემოქმედებს; ნ. ჯომავას, შ. ქირიას, ბ. პაპუკორიას, რ. მელიას, ი. ქაღარისა, დ. არქანიას, ლ. არნაიას, გ. არახაიას, მ. პაპუკორიას, ჯ. როგავას, და ტ. და რ. გათუბებს და სხვებს.

შეძინილ იქნა საეკლესიო ზარები. მოძრაობა დაიწყო საზოგადოებრივმა ტრანსპორტმა, მრევლიდან შედევითობა ისწავლა ფლორა შონიამ. სხვებიც არიან დინტერესებულნი. ზაზა ქობალიამ ჩააბარა თბილისის სასულიერო სემინარიაში. დარჯისა და მნათის მრავალეზბას ეწევა ეკლესიაში ვახტანგ ეფემია. ძეგლთა დაცვამ ეკლესიაში დაგვიტოვა ქვის ფილები. მაგრამ გუმბათის სარკმელში ჩასასმელია მინები. ბატონმა ნ. ჯომავამ გაგვიკეთა ეკლესიისათვის რკინის კარები, რომლის დამუშავებამ-გამშვენიერებუ მუშაობს აქავე გაბეღია.

ეკლესიას არ აქვს გათბობა, ეკლესიის შემოვლის ლიტანიობისას ხელს გვიშლის სავლავის გარშემო შეკრული ღობეები.

საბოლოოდ ეკლესიამ უნდა აიღოს ორიენტაცია იმაზე, რომ გახდეს მონასტერი ან სამრევლო ეკლესია.

საქართველოს სხვა ეკლესიებთან ერთად ჩვენს ეროვნულ სიამაყეს წარმოადგენს ცაიშის კომპლექსიც; მაგრამ ეკლესიაში წაშლილია ფრესკები და კარგი იქნება, რომ ფრესკების მოხატვაში დაგვეხმარებოდნენ თბილისის სამხატვრო აკადემიის კურსდამთავრებულები. აგრეთვე: იყალთოს ტაძრის მსგავსად ჩვენც გვენდა მოგვწყობილიყო: „ჟამი, ეკლესია, მრევლი“ და ასე შემდეგ... დღეს საქართველოს მერმისისათვის ერთად უნდა ვიყოთ ერთი და ბერიც.

ჩემს სიტყვას ცაიშის ეკლესიაზე დავამთავრებ ცნობილი მწერლის ოტია იოსელიანის სიტყვებით: „უნდა დავეუბრუნოთ ხალხს რწმენა, რომ მუცელმშობლობაზე, კარიერასა და ძარცვა-გლეჯაზე ხელი აიღოს; საკუთარ ზნაზეც კი არა, ერზე იფიქროს. მონობაში გადადევნიდეს თავისუფლებისათვის სიკვდილი არჩოს... ილიამ რომ დაგვიბარა მაშული, ენა სარწმუნოება, ამას წმინდად უნდა დაცვა.“

სამღვდლოებამაც ღვთის მოციქულთა უნდა გასწიოს. ადამიანი ეკლესიაში ღმერთისთვის კი არა, სათვალსიეროდაც რომ მოვიდეს, რწმენა უნდა გაატანო, რიტუალების ზუსტი დაცვა, პატიოსანი ცხოვრება და უანგარობა. მღვდელიც ადამიანია, ანგელოზის ფრთებს ვერ გამოისახავს, მაგრამ არ უნდა დაავიწყდეს, რომ ღვთისმსახურია და მისგან ღვთიურს მოვიბოვოთ.“

და ბოლოს, საქართველოს ეკლესიის ყველა კეთილშობილურს, მისი აღდგენის ყველა გულშემატკივარს უმორჩილესად ვთხოვ, დაეხმარონ ცაიშის საყდარს ზატებით, ჯვრებით, წიგნებით და ფულადი სახსრებით, შევიდლიათ ჩარიცხოთ თანხა ზუგდიდის აგრომრეწვბანკში, ანგარიშის № 70102.

ამირან უნებელაძე, ცაიშის ღვთისმშობლის ტაძრის წინამძღვარი.

პროკლამაცია

დავანასროთ ეროვნული ნიშნის მუზეუმი

ბევრი რამ გვალელებს ქართველებს, რომელთა შორისაა ეროვნული კულტურა. ამ დარგის ერთ-ერთი განუყოფელი ნაწილია წიგნის — ადამიანთა პროგრესის ერთ-ერთი უდიდესი საშუალები, პოლიტიკური ბრძოლის მძლავრი იარაღის, კაცობრიობის მიერ დაგროვილი ცოდნის მთელი მარაგის დაუფლების ფაქტორის, განვითარება.

წიგნი — ეს ერთი თაობის სულიერი ანდერძია მეორისათვის, მომავლადი მოზუცის რჩევა ცხოვრების დამწყებ ყრმისათვის, დასავლენებლად მამაკაცი გულს ბრძანება მისი შემცველი გუშავისათვის. კაცობრიობის მთელი ცხოვრება თანამედროვეობით ილექებოდა წიგნში: ტომები, ადამიანები, სახელმწიფოები, ქრებოდნენ, წიგნი კი რჩებოდა. ის იზრდებოდა კაცობრიობასთან ერთად, მასში კრისტალდებოდა ყველა მოძღვრებები, რომლებიც არყველენ გონებებს, და ყველა გზნებები, რომლებიც აძრწუნებდნენ გულს. მასშია ჩაწერილი კაცობრიობის მშფოთვარე ცხოვრების ის უდიდესი აღსარება, ის უდიდესი ავტობიოგრაფია, რომელსაც მსოფლიო ისტორია ეწოდება, მაგრამ წიგნებში არა მარტო წარსულია: ის შეადგენს დოკუმენტს, რომლითაც ჩვენ შევდივართ აწმყოს სამფლობელოში, ზოგჯერ სისხლიანი ოფთხით მორწყული ტანჯვებით მოპოვებულ ყველა ჭეშმარიტებათა და ძალათა მთელი ჯამის-სამფლობელოში: ის მომავლის პროგნოზია. მას, პატივს ვსცემდეთ წიგნს!

ა. გერცენი (მამა).

1973 წელს გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში გამოცემული ცნობარი „წიგნის მუზეუმი“ ამტკიცებს, რომ სხვადასხვა ქვეყნებში წიგნის ისტორიისა და წიგნის საქმისადმი მიძღვნილი 107 მუზეუმი არსებობს. ამას გარდა, 14 მუზეუმის ექსპონატები მოგვითხრობენ ქალაქის წარმოების, ბოლო 11 მუზეუმის ექსპონატები — საამკინძაო საქმის შესახებ. მსოფლიოში წიგნის უძველესი მუზეუმი გაიხსნა 1877 წ. ანტერპენში (ბელგია), XVI საუკუნის სახელოვანი მემკვიდრის ქრისტოფ პლანტინის ტაძარში შენობაში. ექსპონირებულია მოგვიანრობის წიგნის ბუკდვის განვითარებაზე XV-XVIII საუკუნეებში. სპეციალური დარბაზი ეძღვნება ცნობილ მხატვარ პიტერ პაულ რუბენსს, რომელმაც პლანტინ-მორტიუს ფირმისათვის დაამზადა 50-მდე გრავეურული თავფურცელი და ილუსტრაცია.

1884 წელს დაარსდა წიგნისა და შრიფტის გერმანული მუზეუმი, ამჟამად ლაიფციგის გერმანული ბიბლიოთეკის ქვედანაყოფი. ექსპონირებულია მოთავსებული ოთხ დარბაზში. მუზეუმის ფონდის მოცულობა 500 ათასზე მეტი განიზომება.

1900 წელს, როდესაც აღინიშნა წიგნის ბუკდვის გამოგონებელი იოჰან გუტენბერგის დაბადების 500 წლისთავი, მინცსა და ბერნში (შვეიცარია) დაარსდა გუტენბერგის მუზეუმები. მერვე მსოფლიო ომის წლებში დაგრეული მინცის მუზეუმი აღადგინეს და მას 1962 წ. წიგნის ბუკდვის მსოფლიო მუზეუმი ეწოდა. 1901 წ. მუზეუმთან მოქმედებს გუტენბერგის საზოგადოება, რომელიც 1926 წ. სცემს „გუტენბერგის წელიწადულს“. მუზეუმის ექსპონატები მოგვითხრობენ შრიფტზე, ქალაქზე, წიგნზე, პოეტოგრაფიულ ტექნიკაზე უძველესი დროიდან დღემდე.

საზღვარგარეთის ქვეყნების წიგნის მუზეუმებია ცნობილია ყოფილი გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის — საქსონიის სახელმწიფო ბიბლიოთეკასთან არსებული მუზეუმი დრეზდენში (1935), ვახუთ „ისკრის“ მემორია-

